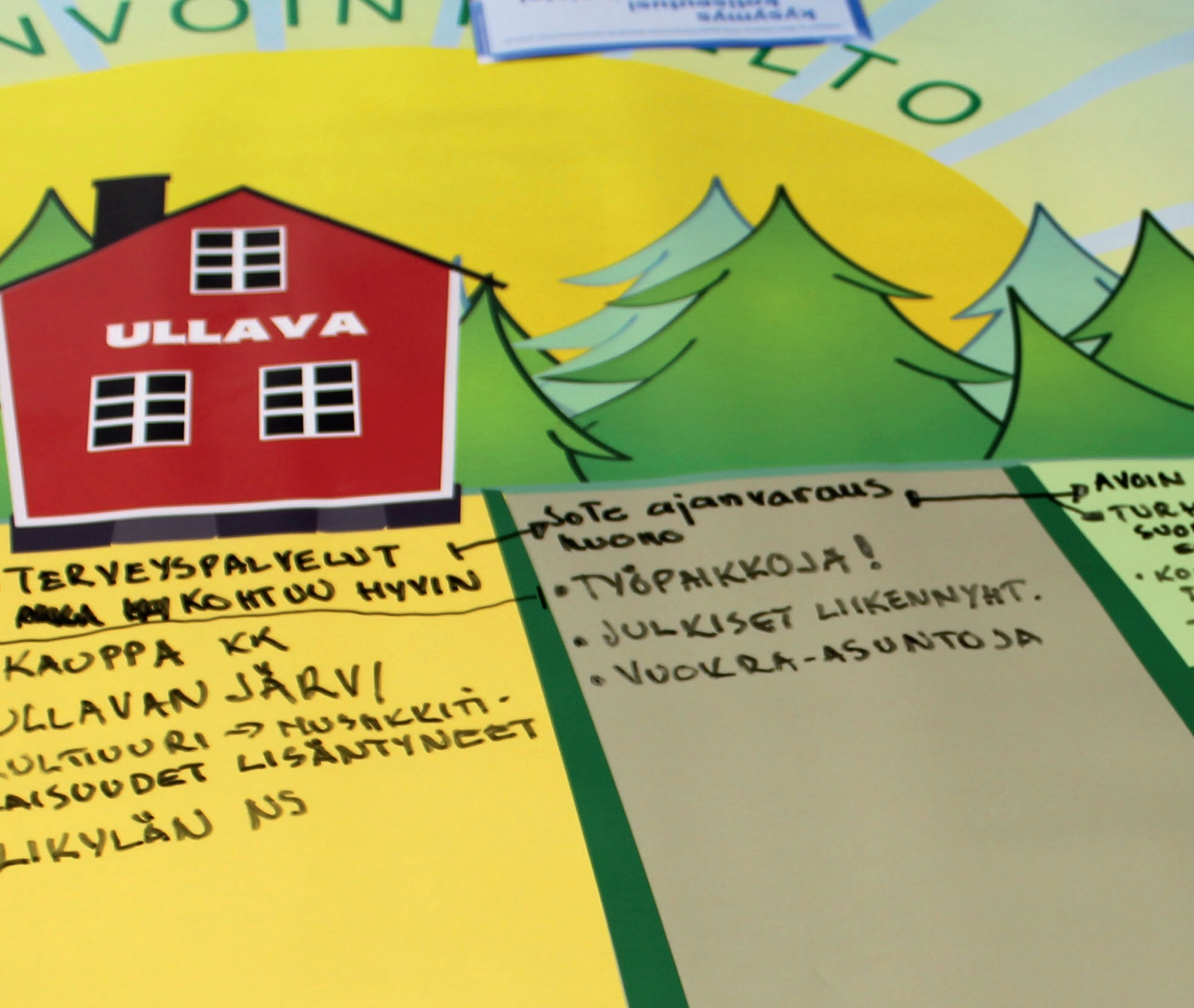

JUUREVAT KYLÄT

PIRITYISET RY PAIKALLISEN MAASEUDUN KEHITTÄMISSTRATEGIA 2014 - 2020
KAUSTISEN SEUTUKUNTA: HALSUA, KAUSTINEN, LESTIJÄRVI, PERHO, TOHOLAMPI, VETELI
KOKKOLAN SUOMENKIELISET MAASEUTUALUEET

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	3
2. KOHDEALUE JA VÄESTÖMÄÄRÄ.....	4
2.1. Toiminta-alueen ominaispiirteet	4
3. ALUEEN MAHDOLLISUUDET JA KEHITTÄMISTARPEET	6
3.1. Paikallisen kehittämisen nykytila	6
3.2. SWOT	7
4. KEHITTÄMISTARPEET JA TAVOITETILA.....	8
4.1. Strategian kuvaus ja tavoitteet	8
4.2. Paikallisen kehittämisen tavoitetila 2020.....	10
5. STRATEGIAN KUVAUS JA TAVOITTEET	12
5.1. Osaamista.....	12
5.2. Yrittäjyyttä.....	13
5.3. Hyvinvointia.....	13
5.4. Mahdollisuuksia.....	14
5.5. Tuotos- ja tulostavoitteet	14
5.6. Laadullinen arviointi.....	15
5.7. Yhteensovitus muiden aluekehittämistoimien kanssa	15
6. PAIKALLISEN MAASEUDUN KEHITTÄMISSTRATEGIAN VALMISTELU JA LAATIMINEN	16
6.1. Jatkuva arviointi.....	16
6.2. Laadullinen väliarviointi.....	16
6.3. Kansalais- ja toimijakuulemiset: hyvinvointipellot, nuorten ideakilpailu, yrittäjyyspäivät..	17
7. TOIMINTA- JA OPPIMISSUUNNITELMA, HALLINTO JA SEURANTA.....	18
7.1. Toimintasuunnitelma	18
7.2. Oppimissuunnitelma	18
7.3. Seuranta.....	18
Pirityiset ry:n hallitus 2014	19
Vuosittainen tiedotussuunnitelma.....	19
8. RAHOITUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2014 – 2020	20

1. JOHDANTO

Pirityiset ry on maaseudun kehittämissyhistys, jonka alueen aktiiviset naiset perustivat vuonna 1997 vastaamaan Kaustisen seutukunnan kansalaislähtöisestä aluekehittämisestä. Nimi Pirityiset juontaa juurensa kansatieteilijä Samuli Paulaharjun teoksesta Suomenselän vieriltä.

”Hyvin olisi vaikka jokainen metsäperäläinen tarvinnut tontun taikka pirityisen, joka muutamilla isoisilla rikkailla tiedettiin olevan... Pirityinen, joka oli kuin sontiainen, taas hyrräsi isäntänsä lukolliseen arkkuun rahaa, niin ettei se talosta koskaan loppunut”. Samuli Paulaharju: Suomenselän vieriltä, s. 154.

Käsissäsi olevan strategian tavoitteena on tukea Pirityiset ry:n toiminta-alueen kehittämistä niin, että vuonna 2020 alue on eheä, yritteliäs, eteenpäin pyrkivä ja taloudellisesti menestyvä. Alueen kansalaiset ovat aktiivisia, osaavia ja hyvinvoivia. Hyvinvointi syntyy ja kasvaa yhteisöllisyydestä ja yrittäjyydestä.

Vuonna 2020 alueen kylät ja asuinalueet ovat vireitä ja asukaidensa näköisiä. Asukkaat haluavat kehittää osaamistaan ja yhteisöjään niin, että työnteon, harrastamisen ja asumisen mahdollisuudet säilyvät ja kehittyvät.

Strategian keskeisenä tavoitteena on tukea toimenpiteitä, jotka synnyttävät ja lisäävät yhteistä tahtotilaa, me-henkeä, joka edistää alueemme hyvinvointia ja menestystä. Strategia tavoittelee maaseutualueiden ja maakuntakeskus Kokkolan aktiivista keskustelua, jonka tavoitteena on löytää eri näkökulmien konsensus koko alueen hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Ruohonjuuritason toimijoiden motivoiminen ja sitouttaminen yhteiseen aluekehittämiseen on jatkossakin keskeinen tavoite. Voimavarojen yhdistäminen on tärkeää unohtamatta yhteistyön tekemistä yli kylä-, alue- ja valtorajojen.

Ohjelmakaudella 2007-2013 Pirityiset on rahoittanut 7 alueiden välistä hanketta, 83 yleishyödyllistä hanketta ja 111 yrityshanketta. Yleishyödyllisistä hankkeista investointeja on ollut 35 kpl, kehittämishankkeita 35 kpl, koulutushankkeita 4 ja elinkeinoelämän kehittämishankkeita 9. Yleishyödyllisiä hankkeita on rahoitettu 83 eri yhdistykselle. Yrityshankkeista investointeja on rahoitettu 77 kpl, kehittämishankkeita 6 kpl ja käynnistystukia on myönnetty 14 kpl.

2. KOHDEALUE, VÄESTÖ JA ELINKEINO

Pirityiset ry:n strategian kattamaa toiminta-aluetta on Keski-Pohjanmaan maakunnasta Kaustisen seutukunta sekä Kokkolan kaupungin suomenkieliset maaseutualueet. Pirityiset yhdessä Aktion Österbottenin ja City Kokkolan kanssa on saanut maakunnan kehittämisrahaa, jolla tehdään kansalaistoimijalähtöinen kaupunkistrategia Kokkolaan.

2.1. Toiminta-alueen ominaispiirteet

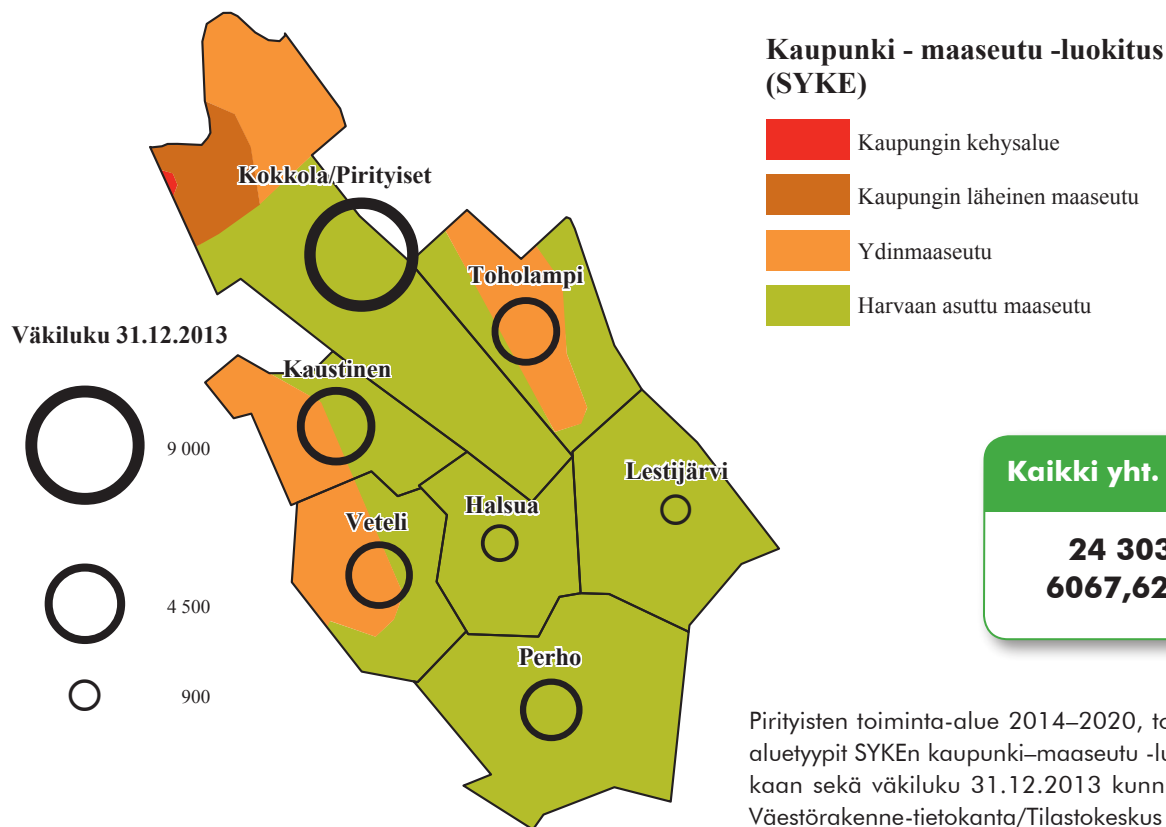
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa 2014–2020 esitetyn, Suomen ympäristökeskus SYKE:n laatiman kaupunkimaaseutuluokituksen mukaan valtaosa Pirityisten toiminta-alueen pinta-alasta lukeutuu harvaan asutuksi maaseudeksi. Perhonjoen ja Lestijoen varsilta samoin kuin Lohtajalta ja Kälviältä löytyy ydinmaaseutua. Kälviän rannikkoon rajautuvat osat ja Lohtajan läntiset osat luokittelevat kaupungin läheiseksi maaseudeksi ja Kasikulman alue Kälviällä kaupungin kehysalueeksi.

Vuoden 2014 alussa, uusien alueiden liittymisen myötä, Pirityisten alueella asuvan väestön kielisuhteet muuttuivat vain vähän: suomenkielisten osuus säilyi ennallaan 97,6 %:ssa. Ruotsinkielisten osuus kasvoi 0,9 %:sta 1,1 %:iin, ja muunkielisen väestön osuus pieneni 1,5 %:sta 1,3 %:iin. Verrattuna koko Suomeen Pirityisten alue painottuu selvästi suomenkielisiin, sillä koko Suomessa kieliryhmien osuudet olivat vuoden 2013 lopussa seuraavat: suomenkieliset 89,3 %, ruotsinkieliset 5,3 % ja muunkieliset 5,3 %. (Väestörakenne-tietokanta/Tilastokeskus.)

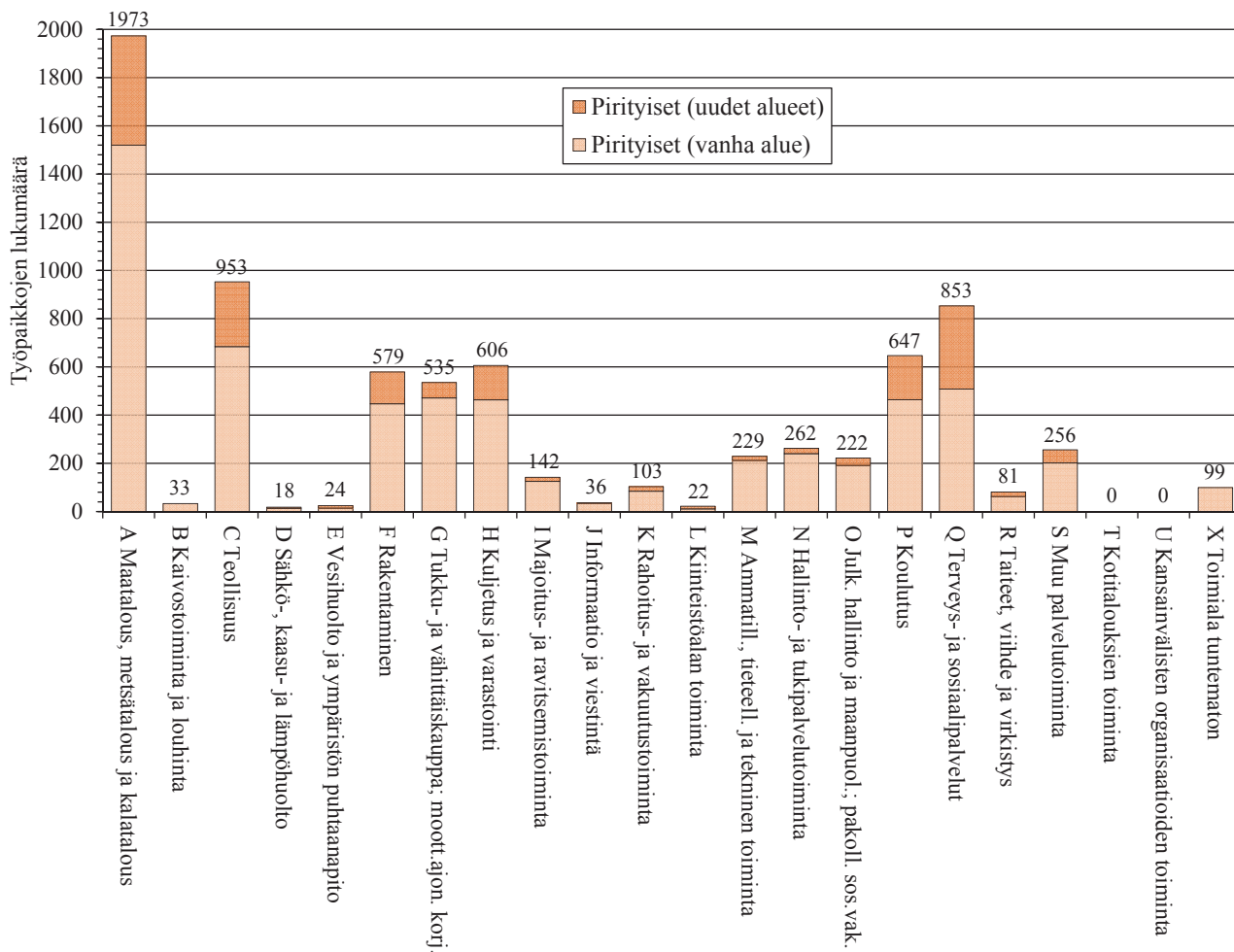
Myöskään elinkeinorakenne ei muuttunut Pirityisten alueella vuoden 2014 alussa merkittävästi verrattuna menneen ohjelmakauden tilanteeseen (Kuva 2). Uusien alueiden mukaan tulo kasvatti hieman teollisuuden (TOL C), vesi- ja ympäristöhuollon (TOL E), kiinteistöalan toiminnan (TOL L), koulutuksen (TOL P) sekä terveys- ja sosiaalipalvelujen (TOL Q) työpaikkaosuutta. Pirityisten nykyisen toiminta-alueen työpaikat jakautuivat vuonna 2011 päätoimialojen kesken seuraavasti: alkutuotanto (TOL A–B) 26 %, jalostus (TOL C–F) 21 % ja palvelut (TOL G–U) 53 %.

Kaustisen seutukunta on kuntien yhteisen alueen, elinkeinoelämän ja kuntien yhteistoiminnan kehittämisorganisaationa sekä seudun edunvalvojana merkittävä kehittäjä- ja yhteistyötaho maaseudun kehittämistyössä. Kaustisen seutukunnan organisaatiossa toimiva KASE-Yrityspalvelun tehtävänä on aloittavien ja toimivien yritysten neuvonta ja tuki. Seudun yrityspalveluja on useita vuosia kehitetty toteuttamaan YritysSuomi – palvelujärjestelmäkonseptia. Yhteistyö on sopimuksellista ja sen osapuolina ovat alueen kehittämisorganisaatiot, myös toimintaryhmä Pirityiset ry.

Kyliä edunvalvojana alueellamme toimii puolestaan Keskipohjalaiset Kylät ry, jonka toiminta-alue on Keski-Pohjanmaan maakunta.

Pirityisten nykyisellä toiminta-alueella työssäkäyvät toimialoittain (TOL 2008) vuonna 2011. Yhteensä työpaikkoja oli 7 673 kpl. Pylväissä ovat eroteltuina Pirityisten vanha alue ja vuoden 2014 alussa mukaan tulleet uudet alueet. Lähde: Elinkeinorakenne- ja työssäkäynti-tietokanta/Tilastokeskus.

3. ALUEEN MAHDOLLISUUDET JA KEHITTÄMISTARPEET

3.1. PAIKALLISEN KEHITTÄMISEN NYKYTILA

Keski-Pohjanmaan alueella toimii kolme toimintaryhmää. Purityiset ry Kaustisen seutukunnassa sekä Kokkolan maaseutualueilla, Aktion Österbotten rf toimii ruotsinkielisellä rannikolla ja Kokkolan kylissä ja Rieska-Leader ry puolestaan Kannuksessa.

Purityiset ry:n toiminta-alueena on vuonna 2014 Kaustisen seutukunta (Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli) ja Kokkolan kaupungin maaseutualueet (Lohtaja, Kälviä ja Ullava).

Purityiset ry:ssä on jäseniä 31.5.2014 yhteensä 243 kappaletta, joista

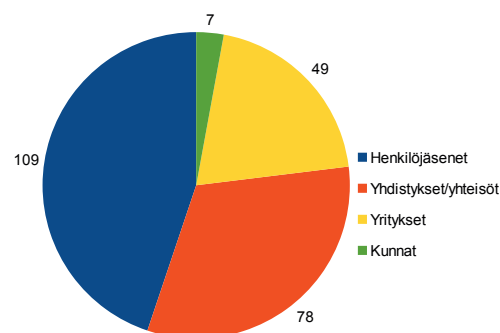
- yrityksiä 49 kpl
- yhdistyksiä ja yhteisöjä 78 kpl
- henkilöjäseniä 109 kpl
- kuntia 7 kpl

Yhdistyksen hallinnossa noudatetaan kolmikantaperiaatetta. Hallituksen jäsenet ovat erovuorossa kahden vuoden hallituskauden jälkeen. Enimmäisaika hallituksessa on kuusi vuotta.

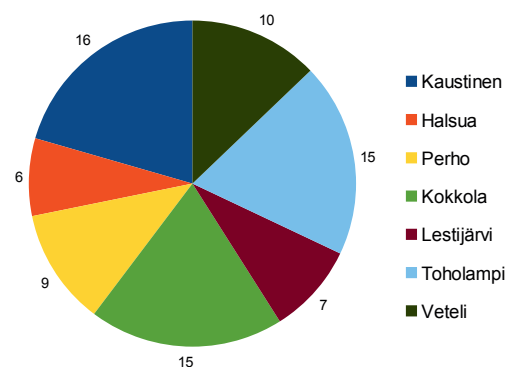
Leader-toimintaryhmätyö maaseudun kehittämisen välineenä on Purityiset ry:n alueella hyvin tunnettua. Esimerkin voima poikii uusia kehittämis- ja investointihankkeita. Keski-Pohjanmaalla voidaan sanoa asuvan 'positiivinen kateus', joka synnyttää paljon uutta. Yhteisöt, yhdistykset ja oppilaitokset ovat tottuneet käyttämään hankkeita kehittämisen välineenä ja Leader-rahoituksen mahdollisuudet on otettu hyvin käyttöön. Toimijat uskovat maaseudun tulevaisuuteen ja maalla asumisen, elämisen ja työskentelyn ehtojen säilymiseen jatkossakin. Kyllä toimivat yhteisöt ja yhdistykset toimivat itseohjautuvasti ja idearikkaasti.

Maaseudun pienet yritykset ovat löytäneet Leader-metodin ja sen mahdollistamat yritystuet hyvin. Pienellä tuella koetaan saatavan aikaan suuri hyöty. Kun toimintaryhmän myöntämä rahoitus auttaa pääsemään alkuun, uskalletaan neuvotella rahoituksesta ja kehitystyöstä isompienkin rahoittajien kanssa.

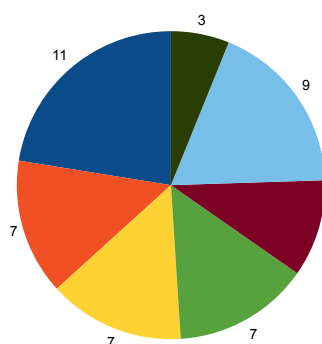
KAIKKI JÄSENET

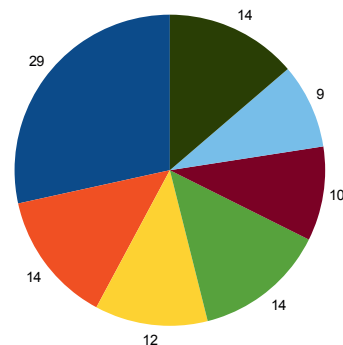
YHDISTYKSET / YHTEISÖT KUNNITTAIN

YRITYKSET KUNNITTAIN

HENKILÖJÄSENET KUNNITTAIN

3.2. SWOT

Vahvuudet

- Keskimääräistä nuorempi ikärakenne
- Kattava valokuituverkko
- Vahva, mahdollistava sekä monipuolinen elinkeinorakenne
- Kilpailukykyinen, kustannustehokas ja vahva alkutuotanto
- Kasvuisat, tuotokunnossa olevat hyödynnetyt ja lisääntyvät metsävarat
- Vahva pienyrittäjyys
- Meijerit ja lihanjalostuslaitokset lähialueella
- Uusiutuvan energian osaaminen ja verkostot käytettävissä
- Hyvät ja puhtaat luonnonvararesurssit
- Luonto ja vesistöt
- Hyvä logistinen sijainti ja saavutettavuus, lyhyet etäisyydet
- Turvallinen asuinympäristö
- Elinvoimaiset kylät
- Yhteisöllisyys ja suvaitsevaisuus
- Vahva kulttuuriperinne
- Runsaasti tapahtumatuotannon osaamista
- Omaleimainen kansanparannusperinne
- Rakentamisen ja puurakentamisen lisääntyminen alueella

Mahdollisuudet

- Rajat ylittävä ja avoin yhteistyö alue- ja elinkeinokehittämisessä
- Luonnonvara-alan verkoston mahdollisuudet alueen vahvojen elinkeinojen kehittämisessä
- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja jalostus
- Vahva perusmaatalous ja hyvin koulutetut viljelijät
- Maatalouden kilpailukyyn parantamisen monet mahdollisuudet
- Hyvät edellytykset ja palvelut yritystoiminnan kehittämiselle
- Energiaomavaraisuus (kaivosala, energia, ympäristöteknologia)
- Aktiiviset kylät ja niiden asukkaat
- Matkailun ja kulttuurin luomat mahdollisuudet
- Kaustinen brändi

Heikkoudet

- Alueen tunnettuus vähäistä - pois
- Naistyöpaikkojen vähyys
- T&K&I -toiminnan vähyys
- Innovaatioiden tuotteistaminen ja kaupallistaminen heikkoa
- Kasvuyritysten vähäisyys
- Osaavan työvoiman saanti
- Alhainen jalostusaste
- Maaseudun infra – alempiasteinen tieverkko, ajanmukaiset tietoverkot eivät vielä kaikkien ulottuvilla
- Vähenevät ja loitontuvat palvelut
- Maakunnan pieni koko, ostovoiman vähäisyys
- Kuntatalouden haasteet
- Uskalluksen puute
- Erilaisten tarpeiden yhteensovitus kuntien kaavoitus- ja maankäyttöpolitiikassa

Uhat

- Keskittämisen trendi autioittaa maaseudun
- Maaseudun taantuva väestökehitys
- Poismuutto työn perässä
- Heikkenevät kehittämisresurssit
- Perusmaatalouden kannattavuus
- Viljelijöiden jaksaminen
- Energian hintakehitys, liiketoiminnan keskittyminen isoille yrityksille
- Suuret tuotantoyksiköt taloudellinen riski
- Ympäristöongelmat, tauti- ja tuholaisuhkat
- Kuntatalouden ja valtionhallinnon kiristykset, palveluiden poistaminen
- Alempiasteisen tiestön kunnon heikkeneminen
- Yhteisöllisyyden pirstaloituminen
- Nykyisenkaltaisen yhdistystoiminnan rappeutuminen
- Muutosvastarinta

4. KEHITTÄMISTARPEET JA TAVOITETILA

Alueen tavoitetila 2020

Paikallisen maaseudun kehittämisstrategian tavoitetila on johdettu SWOT-analyysistä edellä. Painopisteiksi valikoituivat nelikenttä-analyysistä ne kohdat, jotka ovat nousseet esiin strategiaproessin aikana mm. kansalaiskeskusteluissa ja maakunnallisia toimijoita kuultaessa. Tavoitetilana on, että vuonna 2020 alueemme on hyvinvoiva, menestyvä yhteisö, jonka voimavara ovat sen asukkaat.

4.1. Strategian kuvaus ja tavoitteet

Tavoitteeseen päästään antamalla alueen ihmisille rooli oman alueensa asiantuntijoina, osajina, jotka osallistuvat aktiivisesti heitä koskevaan päätöksentekoon. Hyvinvoinnin keskeisin edellytys on kansalaisten toimeentulomahdollisuuksien turvaaminen. Asumisen edellytykset (kaavoitus, tietoliikenneyhteydet ja infra) ovat kunnossa. Alue koetaan houkuttelevaksi ja elinvoimaiseksi.

Tavoitetila, hyvinvoiva, menestyvä yhteisö, jonka voimavara ovat sen asukkaat, muodostuu seuraavista osa-alueista, joiden kehittymistä tuetaan tämän kehittämisstrategian varoin:

1. Elinvoimaiset kylät
2. Osaavat nuoret, toimivat naiset ja voimavaraväestö
3. Vahva pienyrittäjyys
4. Elämys- ja hyvinvointitaloudesta elinkeinoja
5. Voimakas alkutuotanto
6. Elintarvikkeiden jatkojalostus ja luonnonvarojen hyödyntäminen

Innovaatioita edistetään kannustamalla yrittäjyyteen ja uudella tavalla ratkaisuihin palveluiden järjestämisessä hyvinvoinnin turvaamiseksi maaseudulla. Hyvinvointia lisätään kehittämällä osaamista ja vahvistamalla lähidemokratiaa - kulttuurin ja liikunnan keinoja unohtamatta. Kylien turvallisuudesta löydetään uutta hyvinvointia.

Omaa, keskipohjalaista kulttuuriperintöä arvostetaan, mutta kansallisista ja kansainvälisistä kumppanuuksista saadaan uu-

sia virikkeitä, jotka innostavat oman kulttuurin jalostamiseen ja tuotteistamiseen. Leader-työ osaltaan on vahvistamassa keskipohjalaista kulttuuribrändiä entisestään.

Toimiva yhteisöllisyys, naapuriapu ja arkivastuu, turvalliset asuin-yhteisöt ja vireät kylät harrastus- ja liikuntamahdollisuuksineen houkuttelevat alueelle uusia asukkaita. Maaseudun kehittämisessä ydinalueena on kylien palveluiden ja viihtyvyyden lisääminen ja olemassa olevien vahvuuksien vahvistaminen, yrittäjyyteen kannustaminen ja energiakysymysten innovatiivisiin ratkaisuihin pyrkiminen. Osaamista kehitetään hakemalla ideoita ja virikkeitä sekä alueen maahanmuuttajilta että naapureilta: naapurikylistä ja -maakunnista ja maan rajojen ulkopuolelta.

4.1.1 Elinvoimaiset kylät

Pirityisten toiminta-alueen maaseutukylien elinvoimaisuus perustuu niiden vahvalle yhdistys- ja yritystoiminnalle. Valtaosa yhdistyksistä toimii kulttuuri, urheilun ja liikunnan, vapaa-ajan, sosiaali- ja terveysalan, politiikan ja uskonnon aloilla; vain harvat yhdistykset toimivat pelkästään ns. kyläyhdistyksinä, joiden tarkoituksena on kylän kokonaisvaltainen kehittäminen. Esimerkkinä menestyksekkään yritystoiminnan ympärille syntyneestä elinvoimaisesta kylästä voidaan mainita Toholammilla sijaitseva Härkäneva, joka on kehittynyt reilussa kymmenessä vuodessa elintarviketeollisuuden huippuosaamisen keskittymäksi. Yhdistykset ja yritykset toimivat yhteisölähtöisen paikallisen kehittämistyön moottoreina Pirityisten toiminta-alueella.

4.1.2 Osaavat nuoret, toimivat naiset ja voimavaraväestö

Uusien alueiden liittymisen seurauksena Pirityisten alueen väestön ikärakenne muuttui siten, että lasten, nuorten ja työikäisten osuus kasvoi, kun taas kokeneemman voimavaraväestön osuus pieneni (Taulukko 1). Pirityisten alueella kuitenkin sekä 0–24- että vähintään 65-vuotiaiden osuus väestöstä on suurempi kuin koko Suomessa, joten näiden ikäryhmien painottaminen on strategias-
assa perusteltua.

TAULUKKO 1. Väestön ikärakenne Pirityisten vanhalla ja uudella alueella vuoden 2013 lopussa. Lähde: Väestörakenne-tietokanta/Tilastokeskus.

Alue	Väkiluku	0–24 v. osuus	25–64 v. osuus	Yli 65 v. osuus
Pirityiset (vanhat alueet –2013)	16 881	30,6 %	47,3 %	22,1 %
Pirityiset (uudet alueet 2014–)	7 422	31,4 %	48,9 %	19,7 %
Pirityiset (koko alue 2014–2020)	24 303	30,8 %	47,8 %	21,4 %
Koko Suomi	5 451 270	28,4 %	52,2 %	19,4 %

Tilastokeskuksen väestötietojen mukaan vuoden 2013 lopussa Pirityisten nykyisen alueen väestöstä niukka vähemmistö eli 49,3 % oli naisia, kun vastaava osuus koko Suomessa oli 50,8 %. Tasapainoisen kehittämisen näkökulmasta naisten toiminnan tukemisen asettaminen strategian painopisteeksi on perusteltua.

4.1.3 Vahva pienyrittäjyys

Pirityisten toiminta-alueen vahva pienyrittäjyys näkyy työllisen työvoiman ammattiasemaa kuvaavassa tilastossa (Taulukko 2). Vuonna 2011 Pirityisten alueen 9 213 työllisestä 13,5 % oli maa- ja metsätalousyrittäjiä, 11,6 % muita yrittäjiä ja 74,9 % palkansaajia, kun vastaavat osuudet koko maassa olivat 2,2 %, 8,4 % ja 89,4 %. Uusien alueiden liittyminen Pirityisten alueeseen kasvatti hieman palkansaajien osuutta työllisistä, mutta siitä huolimatta Pirityisten alue on selvästi keskimääräistä yrittäjävaltaisempaa seutua.

TAULUKKO 2. Työllisen työvoiman ammattiasemarakenne Pirityisten vanhalla ja uudella alueella vuonna 2011. Lähde: Elinkeino-rakenne ja työssäkäynti -tietokanta/Tilastokeskus.

Alue	Työlliset 2011	Maatalous- yrittäjät	Muut yrittäjät	Palkan- saajat
Pirityiset (vanhat alueet –2013)	7 078	13,7 %	12,2 %	74,1 %
Pirityiset (uudet alueet 2014–)	2 135	13,0 %	9,4 %	77,7 %
Pirityiset (koko alue 2014–2020)	9 213	13,5 %	11,6 %	74,9 %
Koko Suomi	2 354 422	2,2 %	8,4 %	89,4 %

4.1.4 Elämys- ja hyvinvointitaloudesta elinkeinoja

Globalisoituvassa jälkiteollisessa palveluyhteiskunnassa työpaikkojen ja yritysten kasvu painottuu enenevässä määrin palvelu-aloille. Matkailu ja laajemmin ottaen elämysten tuotanto samoin kuin hyvinvointipalvelujen tuotanto on asetettu monilla pohjoisen Suomen alueilla keskeisiksi kehittämisen painopisteiksi. Pirityiset pyrkii yhteistyössä naapuritoimintaryhmiensä kanssa löytämään omista vahvuuksistaan – matkailun, kulttuurin, urheilun, liikunnan, vapaa-ajan toimintojen, tapahtumatuotannon ja hyvinvointipalvelujen aloilta – ne kohteet, joilla on potentiaalia tuottaa taloudellista kasvua tulevaisuudessa.

Elämys- ja hyvinvointitaloudessa taloudellista kasvua on mahdollista synnyttää palvelemalla sekä asukkaita että vierailijoita. Elämys- ja hyvinvointitalouden kehittäminen edellyttää jatkuvaa innovointia, tuotekehitystä ja globaalien trendien seuraamista kuluttajien ostokäyttäytymisen ymmärtämiseksi. Kansainvälinen verkostoituminen on tärkeää toiminnan laajuuden ja määrän kasvattamiseksi sekä laadun parantamiseksi. Elämys- ja hyvinvointitalouden tukemiseksi Pirityisten toiminta-alueella pyritään löytämään ja kannustamaan kasvuyrityksiä ja rakentamaan alan innovaatioympäristöä yritysten ja tutkimus-, koulutus- ja kehittäjäorganisaatioiden yhteistyöllä.

Pirityisten toiminta-alueen elämys- ja hyvinvointitalouden kehittämisessä yhdistyvät Euroopan komissionkin korostamat älykkään erikoistumisen (smart specialization) ja yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen (community-led local development, CLLD) periaatteet. Älykkään erikoistumisen kulmakiviä ovat tutkimustiedon hyödyntäminen, jatkuva oppiminen ja kestävän kehityksen tavoittelu. Yhteisölähtöisessä paikallisessa kehittämisessä puolestaan korostuvat paikallisten voimavarojen tehokas hyödyntäminen ja käyttäjälähtöinen kehittäminen. Nämä merkitsevät sitä, että kehittämisessä panostetaan sellaisille aloille, joista alueelta löytyy aktiivisia ja uskottavasti kasvuhakuisia toimijoita.

Lähtökohdat elämys- ja hyvinvointitalouden kehittämiseen ovat Pirityisten toiminta-alueella monipuoliset. Alueen matkailun kärjet tällä hetkellä ovat Kaustinen Folk Music Festival, joka on Pohjoismaiden suurin ja vanhin kansanmusiikkitapahtuma, Metsäseuranmaan luontoalue palveluineen sekä Kemoran moottoriurheilurata. Maaseutumatkailu on nostamassa profiiliaan. Kulttuurin ytimessä on monipuolinen musiikin osaaminen ja opettaminen, joilla on pitkät juuret alueella. Keskiössä ovat erityisesti kansanmusiikki-, jousisoitto- ja kansantanssiperinteet, niihin liittyvä kansainvälisesti erottuva tapahtuma- ja ohjelmatuotanto sekä näiden alojen pedagoginen kehittäminen. Samantyyppistä koulutuksen, osaamisen, matkailun ja kulttuurin synergiaa on nähtävissä myös hevos- ja raviurheilun saralla. Urheilun ja liikunnan ympärille muodostuneista vetovoimatekijöistä kannattaa mainita myös esimerkiksi Kaustisen moukarikarnevaaliperinne sekä pesäpallon ja lentopallon ympärille muodostuneet, koko maakuntaa innostavat urheilubuumit. Kaustisen kansanlääkintäkeskus ja kalevalainen jäsenkorjaus ovat myös esimerkkejä alueelta löytyvästä perinnehoido-osaamisesta, jossa on yhteys terveys- ja hyvinvointimatkailuun. Myös paikallinen ruoka, lähiruoka ja riista, tarjoavat mahdollisuuksia elämyskokonaisuuksien rakentamiselle.

Pirityisten toiminta-alueen elinympäristöstä ja elämäntavasta voidaan kehittää tutustumiskohteita sellaisille matkailijasegmenteille, jotka ovat kyllästyneet massaturismiin ja haluavat matkoiltaan aitoja kokemuksia. Tällaista paikalliskulttuurin esittelyä voivat hyödyntää paitsi matkailuyritykset myös asukkaat ja kaikki muutkin yritykset, jotka haluavat esitellä kumppaneilleen omaa toimintaympäristöään.

4.1.5 Voimakas alkutuotanto

Luvussa 2.1 esitetystä kaaviosta on nähtävissä alkutuotannon suuri merkitys Pirityisten alueelle. Vuonna 2011 alkutuotannon (TOL A–B) osuus työpaikoista oli Pirityisten toiminta-alueella 26 %, kun vastaava luku koko Suomessa oli 4 %. Alkutuotannossa rakennemuutokset jatkuvat ja toimintaryhmän rahoituksella on mahdollista auttaa maatilojen uudistumista erityisesti osaa- mis- ja yrittäjyystaitojen kehittämistä tukemalla.

4.1.6 Elintarvikkeiden jalostus ja luonnonvarojen hyödyntäminen
Koska alkutuotannon ja teollisuuden merkitys Pirityisten toiminta-alueen elinkeinorakenteessa on suuri, on tärkeää pyrkiä kehittämään alueella myös luonnonvarojen jalostusta ja niihin liittyvää palvelutoimintaa. Erityisenä kehittämiskohteena Pirityisten alueella on elintarvikkeiden jatkojalostus.

4.2. Paikallisen kehittämisen tavoitetilä 2020

Kaksikielisellä Keski-Pohjanmaalla tehdään yhteistyötä yli kielirajojen luontevasti ohjelmakaudella 2014 - 2020, kuten täällä on totuttu aina tekemään. Rajoja ylitetään myös kaupungin ja maaseudun välisen, lisääntyneen yhteistyön muodossa. Uudenlainen vuoropuhelu, käytettävissä oleva yhteinen kehittämismetodi lisää maakuntakeskuksen ja ympäröivän maaseudun vuorovaikutusta ja yhdessä tekemistä.

Kaksikielisyys on vahva pohja monikulttuurisuudelle, joka muotoutuu yhä voimakkaammin osaksi alueemme arkea. Yhteistyötä tehdään paitsi naapurikylien ja -kuntien, eri maakuntien ja kansainvälisten kumppaneiden välillä. Keskipohjalaisessa arjessa näkyvät vahvasti maahanmuuttajat, jotka kokevat aiempaa enemmän osallisuutta kyläyhteisöjen elämässä. Heidän erityisosaamisensa ja kulttuurinen rikkautensa on voimavara, joka tuo uutta virettä kulttuuriin ja kyläyhteisöihin.

Keski-Pohjanmaa on kulttuuristaan maailmankuulu, ja kulttuuri-brändiä vahvistetaan entisestään. Maakunnalliset kulttuurilaitokset sekä kulttuuri- ja musiikkitapahtumat tuottavat kansalaisille hyvinvointia lisäävää kulttuuria, jota myös tuoteistetaan. Maaseudun ja kaupungin välistä vuoropuhelua toteutetaan kulttuurin, liikunnan ja taiteen keinoin.

Palveluiden uudenlainen järjestäminen, lähiruoan kysyntään löydetty uudet vastaukset, energiakysymysten innovatiiviset ratkaisut sekä asuinyhteisöjen yhteisöllisyys lisäävät sosiaalista pääomaa, osallisuutta, hyvinvointia ja uutta liiketoimintaa.

Toimiva yhteisöllisyys, naapuriapu, turvalliset ja rauhalliset asuin-yhteisöt ja vireät kylät harrastus- ja liikuntamahdollisuuksineen houkuttelevat uusia asukkaita. Asukkaat osallistuvat kaavoituksen suunnitteluun ja tekevät asuinalueestaan houkuttelevamman ja toimivan. Kylillä ja asuinlähiöillä on vahvoja identiteettejä. Kylillä ja yhteisöissä on energiatehokkaita, omavaraisuuteen tähtäviä, kestäviä ratkaisuja lämmityksessä ja sähköntuotannossa.

Maaseudun kehittämisessä ydinalueena on kylien palveluiden ja viihtyvyyden lisääminen ja olemassa olevien vahvuuksien vahvistaminen sekä osaamisen lisääminen. Yhteisöllisyys, talkoohenki ja kylät sekä pienyrittäjyys ovat kantavia voimia, joita vahvistetaan entisestään. Kylillä toimivien yhdistysten laajaa kirjoa tuetaan ja kannustetaan yhdistyksiä toimimaan edelleen laajassa yhteistyössä kylien hyväksi. Hyvä keino yhteistyön juurruttamiseksi on yhdistyspaneeli, jossa keskustellaan kylien yhteisestä tavoitetilasta. Toimintaryhmä aktivoi ja edistää paneelin toimintaa kordinoinavana osapuolena.

Kylien ja asuinlähiöiden palveluista entistä isompi osuus tuotetaan sopimuksellisesti. Tuottajina voivat olla julkisen sektorin lisäksi kolmannen sektorin toimijat, kansalaiset ja yrittäjät. Uusien palveluiden tuottamista kehitetään leader-metodilla.

Mikroyrittäjien tuet ovat tärkeä osa toimintaryhmyötä, sillä ne ovat merkittäviä paitsi yrittäjän itsensä kannalta, myös Leader-toimintaryhmyön vaikuttavuuden ja aluekehittäjäroolin kannalta.

TAVOITETILA 2020	TOIMENPITEET			
	OSAAMISTA	YRITTÄJYYTTÄ	HYVINVOINTIA	MAHDOLLISUUKSIA
Elinvoimaiset kylät	Yhdistysten pyöreät pöydät Hyvinvointipelto säännöllisen kehittämisen menetelmänä Kylien liiketoiminta-osaamisen edistäminen Lähidemokratia Kylien aktiiviseen rooliin kasvamisen edistäminen	Kylien liiketoiminta Omavaraisuuteen tähtäävät energia-ratkaisut Osuuskunnat hyvinvointipalveluiden tuottamiseksi kylille Maaseutu liiketoimintana (Green Care, maaseudusta henkistä hyvinvointia, henkistyneet paikat maaseudulla -tuotepaketit)	Kyläyhteisöt hyvinvoinnin tuottajina kulttuurin, taiteen ja liikunnan keinoin Yhteisöllisyydestä hyvinvointia Maahanmuuttajat osana yhteisöjä	Tietoliikenneyhteydet Hyvinvointipalveluita kylillä Tonttipankit Uusiutuvan energian ratkaisut Maahanmuuttajien erityistaidoista lisäarvoa
Osaavat nuoret Toimivat naiset Voimavaraväestö = innostuneet ikäihmiset	Aluekehittäjinä Yhdistystoimijoina Kansainvälisyydestä oppijoina	Yritysideapajat tai -hautomot, Yritysideoiden kehittäminen ja alkuunsaattaminen	Sosiaalista pääomaa, Fyysistä terveyttä Henkistä hyvinvointia Kaikki yhdessä harastamassa	Kokoontumistilat kuntoon Harrastustilat kuntoon
Vahva pienyrittäjyys	Yrittäjyysosaamisen edistäminen Johtaminen Tuotteistaminen Markkinointi Verkostoituminen Yhteistyöstä uusia näkymiä	Painopiste toimialoilla: Hyvinvointi Matkailu Kulttuuri Elintarvike IT-ala	Yritykset hyvinvointipalveluiden tuottajina Sopimuksellinen palvelutuotanto kylillä	Yritysten toimintaedellytysten parantaminen (kaavoitus, tietoliikenneyhteydet, ilmapiiiri) Maaseudun kiinteistöjen innovatiivinen uusiokäyttö (green it-offices)
Elämys ja hyvinvointitaloudesta elinkeinoja	Oma kulttuuriperintö tutuksi lapsille ja nuorille - kaikille meille! Maahanmuuttajien kulttuurista vireyttä paikalliseen elämään	Paikalliskulttuurista liiketoimintaa ja uudenlaisia yritysideoita Perinneosaamisesta yrittäjyydeksi	Kulttuurista matkailuun, urheiluun, liikuntaan, vapaa-aikatuotantoon ja hyvinvointipalveluihin	Kulttuuriperinnön tallettaminen tietoverkkoihin ja siirtäminen langattomasti
Voimakas alkutuotanto	Tiedonvälitystä tuottajille (tuotantomenetelmien optimointiin liittyvät hankkeet, mm. uusimman tietotaidon siirtäminen, uusiutuvan energian mahdollisuudet, energiataloudellisuus tuotannossa)	Johtaminen Tuottaja yrittäjänä Tuottajien älykkäät verkostot	Tuottajien työssäjaksaminen Tukihenkilöverkosto -vertaistuesta voimaa	Bio- ja uusiutuvan energian ratkaisut maatilojen tuottavuuden tukena Innovatiiviset ratkaisut logistiikan ja jakelun optimoimiseksi
Elintarvikkeiden jatkojalostus ja luonnonvarojen hyödyntäminen	Tiedonvälitystä: Uusimman tieteellisen tiedon käyttöönotto ja hyödyntäminen	Jatkojalostukseen (riista, lähiruoka) liittyvät yritysideal ja niiden kehittäminen Riista-ala kokonaisvaltaisena matkailutuotteena	Lähiruosta hyvinvointia Metsästys ja riista-ala hyvinvointia lisäävä toimintana	Olemassaolevan infran (metsät, pellot, yrittäjät ja yritykset, koulutus) uudenlainen, innovatiivinen käyttöönotto Tuotteiden kehittämiseksi

5. STRATEGIAN KUVAUS JA TAVOITTEET

Strategian

tavoitteena on kehittää alueestamme hyvinvoiva, menestyvä yhteisö, jonka voimavara ovat sen asukkaat.

Strategia on sovitettu yhteen Pohjanmaan ELY-keskuksen alueellisen maaseutustrategian, Keski-Pohjanmaan maakuntaliiton maakuntaohjelman ja hyvinvointistrategian keskeisten teemojen kanssa. Strategia valmisteltiin alueen kansalaisilta ja toimijoilta saatujen tietojen ja kehittämistarpeiden perusteella.

Kantaviksi, läpileikkaaviksi teemoiksi on valittu Euroopan rakenne- ja investointirahastojen maaseudun kehittämisen prioriteetit

- osaamisen ja innovaatioiden edistäminen
- sosiaalisen osallisuuden, köyhyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseutualueilla.

Lisäksi erityistä painoarvoa saavat ne toimenpiteet, jotka

- lisäävät alueemme monikulttuurisuutta
- edistävät uusiutuvan energian käyttöönottoa
- parantavat alueemme kaikenikäisten asukkaiden ja eri yhteisöjen valmiuksia toimia osaavina, aktiivisina kansalaisina ja aluekehittäjinä
- ovat innovatiivisia, luovia ja lisäävät eri-ikäisten ja erilaisten ryhmien yhteistyötä ja verkostoitumista
- monipuolistavat uusien pienyritysten perustamista ja kehittämistä sekä edistävät uusien työpaikkojen syntymistä

Konkreettiset toimenpiteet, rahoitettavat hankkeet, on jaettu Pirityiset ry:n strategiassa neljään eri ryhmään teemoittain toimenpiteen sisällön mukaan.

Nämä toimenpiteet tukevat Pirityiset ry:n tavoitetilan toteutumista:

1. Osaamista
2. Yrittäjyyttä
3. Hyvinvointia
4. Mahdollisuuksia

Pirityiset ry:n tavoitetila ja sen toteutumista edistävät toimenpiteet on kuvattu matriisissa edellisellä sivulla.

5.1. Osaamista

Alueemme voimavara on sen ihmiset ja heidän osaamisensa - yksilöinä ja yhteisöinä. Yksilöiden ja eri yhteisöjen osaamista lisätään eri keinoin. Kansalaisia ja yhteisöjä kannustetaan käyttämään osaamistaan siten, että maaseudulle syntyy tärkeitä työpaikkoja, yrityksiä ja palveluita hyvinvoinnin lisääntymistä unohtamatta.

Osaamisen lisääminen on keskiössä erityisesti yrittäjyyteen, työllistymiseen ja ympäristö- ja energiaosaamiseen liittyvissä hankkeissa. Toimintaryhmä lisää ja tukee kylien ja asuinalueiden osaamista lähidemokratiaan, hyvinvointiin, palveluiden järjestämiseen ja liiketoimintamahdollisuuksiin liittyen.

Ikäihmisten, nuorten, naisten ja maahanmuuttajien, osaamista lisätään näyttämällä ja antamalla heille välineitä osallistua lähiyhteisöjen toimintaan. Tavoitteena on lisätä näiden ryhmien hyvinvointia, toimintakykyä ja osallistumista lähidemokratiaan. Heitä kannustetaan yrittäjyyteen ja kehittämiseen sekä kokeilukulttuuriin. Osaamisen lisäämisellä pyritään myös syrjäytymisen ehkäisemiseen. Erityistä huomiota kiinnitetään miehiin, jotka usein ovat vaarassa syrjäytyä yhteisöjen jäseninä.

Ohjelmakaudella 2007–2013 Pirityiset rahoitti kaksi kv-hanketta, EesTaas ja Music accross borders. EesTaas oli luonteeltaan koordinaatiohanke, josta rahoitettiin yhdeksän alahanketta. Alahankkeet, joissa toimijoina oli musiikki-, nuoris-, hevos-, turkis- ja metsätalouden yhdistyksiä, mahdollistivat tutustumisen kv-yhteistyöstä kiinnostuneisiin yhdistyksiin Euroopassa ja varsinaisten yhteisten kv-hankkeiden suunnittelun aloittamisen. Hankkeen puitteissa toimijoita vieraili Espanjassa, Kreikassa, Latviassa, Liettuassa, Ruotsissa, Sloveniassa, Slovakiassa, Tanskassa ja Unkarissa.

Ohjelmakauden 2014–2020 aikana Pirityisten tavoitteena on saada aikaan 10 kv-hanketta. Huomattava osa kv-hankkeista on tarkoitus toteuttaa alueiden välisinä LEADER-hankkeina. Kv-hankkeiden synnyttämiseksi Pirityiset on solminut yhteistyö- ja aiesopimuksia naapurialueilla toimivien LEADER-ryhmien sekä alueen merkittävimpien TKI-toimijoiden, kuten Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen, Centria-ammattikorkeakoulun ja Kansanmusiikki-instituutin kanssa.

Pirityisten ja Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen yhteistyön tavoitteina on mm. maaseudun kehittämistyön tukeminen kansainvälisen tutkimustoiminnan ja toimintamallien kehittämisen avulla, tutkitun tiedon tuottaminen liittyen älykkään erikoistumisen ja yhteisölähtöisen paikalliskehittämisen yhteen nivomiseen, sekä alueen maaseututoimijoiden kansainvälisyyden edistäminen ja toimintamallien benchmarkkaus. Erityisesti yhteistyössä painotetaan elämys- ja hyvinvointitalouteen liittyvän kv-hanketoiminnan synnyttämistä Pirityisten toiminta-alueella. Elämys- ja hyvinvointitalouden kv-toiminnassa voidaan hyödyntää esimerkiksi yliopistokeskuksen yhteistyösuhdetta Ruotsin Västerbottenin ja Norjan Nordlandin alueille. Pirityisten ja Centrian yhteistyön tavoitteina ovat musiikin ja taiteen opiskelijoiden kansainvälisen osaamisen edistäminen sekä alueen kylien kansainvälisen verkostoitumisen lisääminen. Yhteistyön kohderyhminä ovat maaseudun toimijat, maaseudun kehittäjät ja erityisesti nuoret.

Mineraalien ja elintarvikkeiden jalostuksen kehittämisessä Pirityisten tavoitteena on saada enenevässä määrin toiminta-alueensa yritysten hyötykäyttöön Centria-ammattikorkeakoulun, Geologian tutkimuskeskuksen (GTK:n), Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän, Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen, Luonnonvarakeskuksen ja Teknologiaokeskus KETEKin kansainvälisiä verkostoja ja osaamista.

Hankeideat ja -aihiot, esimerkit

Nuoret aluekehittäjinä, Yhdistystoiminnan uusi ABC nuorille, Yhdistyspaneeli, Hyvinvointipolku jatkuvan kehittämisen välineenä kyläyhteisöissä, Lähidemokratia käytännössä, Johtamisen / tuotteistamisen / markkinoinnin / verkostoitumisen uudet mahdollisuudet, Kulttuuriperinnöstä elämäntyö, Kyläkulttuurit kiertoon – Oppia Thaimaasta Toholammille, Uusiutuvan energian mahdollisuudet alkutuotannossa...

Mittarit

Osaavaan työhön kannustaminen synnyttää uusia työpaikkoja ja yrityksiä, eri väestöryhmien tukeminen tuottaa uusia ideoita, syrjäytymisen riski vähenee

5.2. Yrittäjyyttä

Maaseudun elinvoimaisuuteen ja hyvinvointiin vaikuttaa merkittävästi asukkaiden kokemus kotiseuturakkaus ja sitoutuminen

kotiseutuun. Yrittäjyyteen ja itsensä työllistämiseen kannustetaan. Keskipojajalaisilla on aito halua pysyä kotiseudulla, ja omaa ammatillista osaamista halutaan usein kehittää tai suunnata niin, että löydetään mahdollisuudet työllistyä omalla kotiseudulla.

Leader-toimintaryhmä tukee pieniä, alkavia yrityksiä ja kasvuun tähtääviä, useamman henkilön työllistäviä yrityksiä käytettävissä olevin keinoin. Keskiössä ovat alueesta ja sen asukkaista syntyvät ideat ja kehittämistarpeet, joihin ratkaisuksi kehitetään uudenlaista liiketoimintaa ja uusia palveluita.

Uusia liiketoimintamahdollisuuksia syntyy esimerkiksi riistatuotteiden ja maatalouden alkutuotteiden jalostamisessa elintarvikkeiksi, lähiruuan parissa, sen jalostamiseen ja logistiikkaan liittyvissä ratkaisuissa sekä sosiaali- ja terveyspalveluissa, esimerkiksi vihreässä hoivassa (green care) ja matkailussa. Yritysten energiaomavaraisuuteen tähtääviin ratkaisuihin kannustetaan. Energiaratkaisuihin liittyviin kysymyksiin syntyy liiketoimintamahdollisuuksia.

Vahva perusmaatalous, vahva turkistalous, metsätalous, uusiutuvan energian mahdollisuudet ja puutuoteteollisuus ovat vahvuuksia ja elinkeinoelämämme kivijalka, jota vahvistetaan entisestään. Maaseutu itsessään nähdään mahdollisuutena, jota voidaan myös tuotteistaa. Alueemme erikoisuutena ja voimavarana nähdään monimuotoinen kulttuuri, jossa on mahdollisuuksia laajempaan hyvinvointia ja viihtyvyyttä lisääviin yritysideoihin.

Painopisteenä yrittäjyydessä on osaamisen lisääminen johtamiseen, tuotteistamiseen, markkinointiin ja kasvuhakuisuuteen liittyvissä teemoissa sekä verkostoitumisen ja yhteistyön lisäämisessä yrittäjien kesken.

Hankeideat ja -aihiot, esimerkit

Nuorten yritysideoapajat, kylien liiketoimintamallit ja -ratkaisut, kylät yrittäjinä, perinneaosaamisesta yritykseksi, tuottaja yrittäjänä. Läpi ohjelman hyvinvointi-, elintarvike-, matkailu-, it- ja kulttuurialojen painottaminen. Yrittäjyysmyönteisen ilmapäiirin edistäminen, yksinyrittäjästä kasvuyritykseksi, tuottajien älykkäät verkostot, riista- ja lähiruoka-aloihin liittyvät jakelu- ja logistiikkaratkaisut, tuotteistaminen ja markkinointi. Aktiiviset naiset työllistämässä itseään yrittäjinä....

Mittarit

Kannustaminen omalla alueella tapahtuvaan yrittäjyyteen lisää sitoutuneisuutta omaan kotiseutuun, alueen kehitettävien ja uusien elinkeinomahdollisuuksien esille-tuonti, uusien toimintatapojen ja ideoiden synty

5.3. Hyvinvointia

Keskipojajalaista hyvinvointia edistetään niin, että kansalaisten kokemus yhteisöllisyys ja osallisuus kasvavat. Tuetaan kansalais-toimintaa ja sen eri muotoja, ja otetaan yhteistyössä huomioon alueen eri toimijat (kulttuuri- ja liikuntajärjestöt, taidelaitokset), eri-ikäiset ja eri taustoista tulevat kansalaiset.

Nuorisoa kannustetaan koko alueen hyvinvoinnin ja elinvoiman kehittämiseen. Madalletaan nuorten kynnystä osallistua aluekehittämiseen kannustamalla heitä aktiivisiksi toimijoiksi. Tärkeää on, että nuoret kokevat saavansa äänensä aidosti kuuluviin.

Asuinympäristöjen turvallisuutta ja viihtyisyyttä lisätään. Lähtökohtana pidetään yksittäisten kylien ja asuinyhteisöjen yhteisöllistä, koettua turvallisuutta, joka lisää hyvinvointia.

Kulttuuri ja liikunta toimivat sekä yksilöitä että erilaisia yhteisöjä yhdistävinä, osallisuutta lisäävinä toimina, jotka ennaltaehkäisevät sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia. Kulttuurilla ja liikunnalla lisätään hyvinvointia, sosiaalista pääomaa sekä tervettä ja toimivaa yhteisöllisyyttä. Kulttuurin ja liikunnan harrastamista tuetaan ja kansalaisia kannustetaan kulttuurin ja liikunnan pariin.

Hankeideat ja -aihiot, esimerkit

Nuorten kansainvälistymisestä ja osallistumisesta sosiaalista pääomaa, Yhdessä tekemällä hyvinvointia, Kylä hyvinvoinnin tuottajana, Maahanmuuttajat rikastuttavat yhteisöä, Sopimuskellinen hyvinvointipalveluiden tuotanto kylillä ja maaseudulla, kolmannen sektorin ja yritysten yhteistyö hyvinvointipalveluiden tuotannossa, Kulttuurista voimaa ja hyvinvointia erityisryhmille, Tuottajien ja yrittäjien työhyvinvointi uudelle tasolle verkoston avulla (Vertaistuesta uutta voimaa), Lähiruosta hyvää oloa...

Mittarit

Yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen panostaminen, kaikenikäisten kannustaminen toimintaan mukaan tuottaa uusia näkökantoja ja vähentää syrjäytymistä, kulttuurin ja liikunnan huomioiminen hyvinvointia lisäävänä tekijänä

5.4. Mahdollisuuksia

Kansalaislähtöinen lähidemokratia toimii ja kuntalaiset osallistuvat kotiseutunsa kehittämiseen, palveluiden järjestämiseen sekä maankäytön suunnitteluun oman alueensa asiantuntijoina.

Kylät ja asuinlähiöt ovat houkuttelevia yhteisöjä, ja tiet ja tietoliikenneverkostot ovat kunnossa. Tonttipankista on vaivatonta etsiä mieluisa paikka kodille, ja kylien liiketoimintaedellytykset ovat kunnossa. Kansalaislähtöinen lähidemokratia edistää hyvää elämää ja alueen resursseihin perustuvan elinkeinotoiminnan kehittymistä.

Asuinyhteisöjä kehitettäessä otetaan huomioon kunkin kohteen omaleimainen kulttuuriperintö, ja perinnemaisemia vaalitaan ja säilytetään. Kehittämistoimissa otetaan huomioon ympäristövaiikutukset, ja luonnon monimuotoisuutta säilytetään ja lisätään.

Kylillä, yhdistyksillä on kokoontumistiloja, jotka lisäävät hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kokoontumistilat on rakennettu ja toteutettu niiden käyttäjien tarpeista lähtien. Esim. nuorisoseurantat, kylätalot ja poliittisten yhdistysten talot.

Kylien ja yhteisöjen energiaomavaraisuuteen löydetään uusia ratkaisuja, joista voi syntyä uutta liiketoimintaa. Kylillä on tarpeelliset palvelut, ja hyvinvointia lisäävät harrastusmahdollisuudet ovat kohtuullisesti jokaisen saavutettavissa. Palveluita järjestävät yhteistyössä julkiset palveluiden tuottajat, yritykset ja yhteisöt. Palveluiden tuottamisessa kuuluu kansalaisten ääni.

Hankeideat ja -aihiot, esimerkit

Harrastustilat kuntoon, nuorten kokoontumistilojen kunnostaminen, kylien tietoliikenne- ja energiaratkaisut, yritysten toiminta-

edellytysten parantaminen maaseudulla, maaseudun kiinteistöt uusiokäyttöön (green it-offices vanhoihin, tyhjiin jääneisiin tiloihin: meijerit, navetat...), tuottajien bio- ja uusiutuvan energian älykkäät ratkaisut, metsien ja peltojen ja riista-alueiden innovatiivinen, rikas ja kestävä hyödyntäminen...

Mittarit

Perinnemaiseman vaaliminen, kokoontumistilojen tuoma kylähenki ja aktiivisuus, kylätoiminnan kehittäminen, vapaaehtoistyön korostaminen

5.5. Tuotos- ja tulostavoitteet

Määrälliset tuotostavoitteet:

Rahoitettuja hankkeita yhteensä 250 kpl joista

- teemahankkeita 10 kpl
- yritystukia 105 kpl
- kansainvälisiä hankkeita 10 kpl
- alueiden välisiä 15 kpl
- yleishyödyllisiä kehittämishankkeita (ml. koulutus ja tiedonvälitys) 70 kpl
- yleishyödyllisiä investointeja 40 kpl

Rahoituksen jakautuminen toimenpidekokonaisuuksiin (prosentuaalinen jakauma kustannusarvioiden suhteessa)

Osaamista lisääviä toimenpiteitä: 30 %

Yrittäjyyttä lisääviä toimenpiteitä: 30 %

Hyvinvointia lisääviä toimenpiteitä: 25 %

Mahdollisuuksia lisääviä toimenpiteitä: 15 %

Uusia yrityksiä:

35 kpl

-joista naisyrittäjien yrityksiä 15 kpl

-maahanmuuttajien yrityksiä 5 kpl

-ikäihmisten ja nuorten yrityksiä 15 kpl

-miesten yrityksiä 10 kpl

-Sosiaalisia yrityksiä 3 kpl

-Perustettuja osuuskuntia 5 kpl

Uusia tuotteita, palveluita, toimintatapoja ja tuotantomenetelmiä: 50 kpl

ESIMERKKEJÄ TEEMAHANKKEISTA

- yhdistysten kiinteistöjen pienimuotoiset investoinnit ja kone- ja laitehankinnat
- yhdistysten toiminnan uudistaminen uusilla harrastusmahdollisuuksilla
- uusien tapahtumien järjestäminen
- kansainvälistymiseen tähtäävät hankkeet esimerkkinä EesTaas – hanke
- Genius Loci selvityksestä matkailutuotteiksi
- nuorten osuuskuntien käynnistäminen
- pienimuotoiset rakennelmat poluille ja rannoille
- voimavaraväestön some-maailma
- voimavaraväestön turvallisuuskoulutukset
- nuorten lähiruokatietoisuuden lisääminen

5.6. Laadullinen arviointi

hankkeiden vaikutukset (+ myönteinen vaikutus, 0 ei vaikutusta ja – negatiivinen vaikutus)

Nuorten aktiivisuuteen

Naisten osaamiseen ja yritteliäisyyteen

Voimavaraväestön aktiivisuuteen

Yhteistyöhön

Ympäristöön ja maisemaan

Syrjäytymisen ehkäisemiseen ja osallisuuden tunteeseen

Osaamiseen

Yhteisöllisen hyvinvoinnin kokemiseen

Yrittäjyyteen

Paikallisten raaka-aineiden käyttöön

Alkutuottajien jaksamiseen ja osaamiseen

5.7. Yhteensovitus muiden aluekehittämistoimien kanssa

Maaseuturahastosta rahoitettavien toimien osalta yhteistyöstä ja työnjaosta alueellisen ELY-keskuksen ja toimintaryhmän välillä on sovittu toukokuussa 2013 pidetyssä neuvottelussa Pohjanmaan ELY-keskuksen ja alueen toimintaryhmien välillä. Yhteistyötä jatketaan hyväksi havaitulla tavalla ohjelmakauden 2007 – 2013 tapaan.

Tavoitteena on varmistaa edelleen, että tuenhakijat löytävät oikean rahoittajan mahdollisimman nopeasti. Tapauskohtaisesti voidaan edelleen sopia yksittäisten hankkeiden ohjaamisesta rahoittajien kesken.

Toimintaryhmät Pirityiset ry ja Aktion Österbotten rf huolehtivat Kokkolan kaupunkialueen asukaslähtöisen paikalliskehittämisen toimeenpanosta erikseen määritellyn, yksiselitteisen sopimuksen puitteissa.

Tällä ohjelmakaudella yhteistyösopimukset on tehty naapuritoimintaryhmien kanssa, ja tätä sopimusmenettelyä jatketaan edelleen ohjelmakaudella 2014 - 2020. Yhteistyösopimuksella on määritetty mm. siitä, miten alueiden välisten hankkeiden hallinnointi järjestetään, millaisia painopisteitä alueiden välisten hankkeiden rahoittamiskriteereissä on ja millaisia yhteishankkeita toimintaryhmät keskenään toteuttavat.

Perämeren rannikon kalatalousstrategia 2014 – 2020 Oulun seudun Leader ry:n on laatinut yhteistyössä Perämeren kalatalousyhteisöjen Liitto ry:n ja Perämeren rannikon kalatalousryhmän kanssa Perämeren rannikon kalatalousstrategian ohjelmakaudelle 2014 – 2020. Strategia mahdollistaa paikallisen kalatalousryhmätoiminnan myös tulevilla ohjelmakaudella. Perämeren rannikon kalatalousryhmä rahoittaa elinkeinotalouteen liittyviä toimia Kokkola-Tornio –välisellä merialueella.

STRATEGIA

KYLÄT

Osaamista
Yrittäjyyttä
Hyvinvointia
Mahdollisuuksia

KALAT

Elinkeino
Matkailu
Vapaa-aika

KAUPUNKI

Sosiaalinen pääoma
ja osallisuus
Mikroyrittäjyys ja
työllisyys
Monikulttuurisuus

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020

ESR, EAKR

Rahoitus: Perämeren rannikon kalatalousohjelma 2014-2020

Oulun seudun Leader ry

Rahoitus: Maakunnan kehittämisrahalla kaupunkistrategian teko käynnissä yhdessä Aktion Österbottenin kanssa

ESR, EAKR

6. PAIKALLISEN MAASEUDUN KEHITTÄMISSTRATEGIAN VALMISTELU JA LAATIMINEN

6.1. Jatkuva arviointi

Paikallisen maaseudun kehittämisstrategian valmistelu aloitettiin jo ohjelmakauden 2007 - 2013 aikana tarkastelemalla hankekauden aikana rahoitettuja hankkeita, niiden tuloksia ja painopisteitä suhteessa ohjelmakauden tavoitteisiin. Tätä arviointityötä ovat tehneet Pirityiset ry:n toimihenkilöt, puheenjohtaja ja hallituksen jäsenet. Jatkuva vuoropuhelu alueen tarpeista, onnistumisista ja haasteista on käyty tärkeimpien sidosryhmien kanssa: maaseudun kehittäjiä, maakunnallisten yhteisöjen, yrityspalvelupisteiden ja elinkeinoyhtiöiden sekä alueemme kuntien edustajien kanssa.

Lisäksi on pantu merkille ne toimintaryhmän tiedoksi tulleet hankkeet ja kehittämistarpeet, joita ohjelmakauden aikana on ilmennyt, mutta joita ei ole kyetty rahoittamaan syystä tai toisesta.

6.2. Laadullinen väliarviointi

Aluetieteilijä Juha Laukkonen teki vuonna 2012 Pirityiset ry:n toiminnan laadullisia saavutuksia analysoivan väliarvioinnin. Tuloksia on käytetty strategian laatimisen suuntaviivoina. Väliarvioinnista esiin nousseita onnistumisia olivat seuraavat seikat:

- yksittäisen, aktiivisen **yksilön merkitys yhteisössä on suuri ja innostus tarttuu** laajalle
- **kylien kehittämisessä avainasemassa ovat niissä toimivat yhteisöt ja yhdistykset**
- **metsästysharrastuksessa ja sen liitännäisaktiviteeteissa paljon kehityspotentiaalia** sekä kylien yhteisöllisyyden, kylien liiketoiminnan että yrittäjyyden parissa

- **esimerkin voima ja ns. positiivinen kateus** synnyttää uusia hankkeita ja uutta toimintaa kylille
- **kotiseuturakkaus ja sitoutuneisuus omaan kotiseutuun** alueellamme erityisen suurta, ja se ajaa ihmisiä jopa koulutautumaan siten, että kotiseudulla voidaan toimia yrittäjänä tai muutoin työllistyä
- **mikroyrittäjien** kokemus onnistumisen itsensä **työllistäjänä** on ollut merkittävää. Toimintaryhmästä saatu tuki ja kannustaminen yrittäjyyden alkumetreillä koetaan tärkeäksi
- toimintaryhmää on erittäin **helppo lähestyä** ja toimintaryhmätyö on **tunnettua**
- aluekehittäjien **yhteistyö on toimivaa**

Väliarviointi vahvistaa näkemystä siitä, että jatkossa on syytä rahoittaa pienehköjä yritystukia, jotka ovat merkittävä rohkaisu ja myönteinen kannustin yrittäjyyden alkuvaiheessa. Yrittäjät kokevat yritysideoiden kehittelyn tärkeänä, usein tärkeämpänä kuin rahoituksen myöntäminen.

Yhteisöille ja yhdistyksille myönnettäviä investointitukia kritisoidaan joskus pelkkien seinien pystyttämisenä vailla yhteisöllistä aspektia. Kylän yhteiset hankkeet, sekä investoinnit että kehittämishankkeet, luovat kuitenkin asukkaiden välille yhteishenkeä paitsi hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisvaiheessa, myös pitkään sen jälkeen. Kylän ulkoisen ilmeen kohentuminen lisää mielikuvaa kehittyvästä ja menestyvästä kylästä. Yhteisön hankkeilla on suuri positiivinen merkitys.

Väliarvioinnissa nousi esiin isoimpina haasteina ja kehittämisen kohteina hankerahoituksella alkuun saadun toiminnan jatkuvuus hankkeen päättymisen jälkeen. Myös byrokratia koetaan ongelmalliseksi, erityisesti vapaaehtoistoimijoiden kohdalla. Nuorten aktivoiminen hanketoimijoiksi ja maaseudun kehittäjiksi on merkittävä haaste.

Arvioinnin tuloksista voidaan nostaa esiin seuraavia kompastuskiviä ja kehittämisen paikkoja:

- **poismuuttoa ei ole kyetty pysäyttämään** tavoitellusti
- hankkeiden **jälkihoitoa** tarvitaan nykyistä enemmän
- hankkeiden **jatkorahoitus ja toiminnan pysyvyyden turvaaminen** on hankalaa
- aktiivisia toimijoita pitäisi **kannustaa ja motivoida** jaksamaan
- **kansainvälisen Leader-yhteistyön** käynnistyminen on ollut vaikeaa, seudulla on kyllä muutoin aktiivista kv-yhteistyötä (esimerkiksi kulttuurialalla)
- kehittämistyötä ei nähdä aina koko alueen edun ja hyvinvoinnin kannalta
- **toimialakohtaiset** yritystuet eivät niin kysyttyä kuin ohjelmakauden alussa oletettiin

Leader-toiminnassa pysyvimpinä vaikutuksina voidaan pitää hankkeita, jotka ovat edistäneet yrittäjyyttä ja samalla edistäneet työllisyyden kehitystä. Pysyviä vaikutuksia on saatu aikaan myös hankkeilla, jotka ovat edistäneet yhteisöllisyyttä ja tuottaneet esimerkiksi rakennuksen kylän yhteisiin tapahtumiin.

Väliarvioinnin perusteella voidaan myös todeta, että strategia-prosessissa on erityisen tärkeää kuulla laaja-alaisesti alueen asukkaita ja eri alojen toimijoita. Näin on toimittukin tätä strategiaa valmisteltaessa. Koulutukseen, osaamiseen ja innostamiseen liittyvät toimet nostettiin väliarvioinnissa erityisen tärkeiksi, sillä ”se on [...] sitä maaseudun kehittämistä, että koulutetaan niitä ihmisiä ja innostetaan aloittamaan jotain ihan uutta”.

6.3. Kansalais- ja toimijakuulemiset: hyvinvointipellot, nuorten ideakilpailu, yrittäjyyspäivät..

Vuoden 2012 aikana jokaisessa nykyisen toiminta-alueen kunnassa (seitsemän kuntaa: Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Perho, Toholampi, Veteli, Kokkolan Ullava) on käyty kansalaisfoorumeissa Hyvinvointipelto-menetelmän (ks. kansikuva) avulla keskusteluja siitä, millaisiin teemoihin on keskityttävä kehittämistyössä. Kansalaisfoorumeissa syntyi aktiivista, kriittistä ja rakentavaa keskustelua ja pohdintaa, jonka perusteella tulevaa ohjelmakautta voidaan rakentaa nimenomaan kansalaisten ja alueen näkökulmasta, todellisista tarpeista.

Kansalaisfoorumit toteutettiin yhteistyössä Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoidon ja peruspalvelukuntayhtymän Peruspalveluliikelaitos Jytan hallinnoiman Kampa-hankkeen kanssa.

Kansalaisfoorumeissa vastauksia etsittiin siihen, mitkä ovat ne keskeisimmät uhkakuvat, jotka toteutuessaan vievät elämisen ehdot alueeltamme, ja toisaalta mitkä ovat ne mahdollisuudet, jotka tuovat meille lisää toimeentuloa ja viihtyisyyttä. Keskeisimmäksi voimavaraksi näissä haastatteluissa nousi esille jatkuvasti alu-

emme ihmiset, erityisesti nuoret, ja heidän kokemansa kotiseuturakkaus, jota on osattava ruokkia ja käyttää voimavarana ja vetovoimatekijänä. Toinen tärkeä voimavara on rikas kulttuuriperintömme, jossa on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia.

Jo ennen kansalaisfoorumeita jalkauduimme alueemme kesä-tapahtumiin kesällä 2011 ja kesällä 2012 (viisi eri tapahtumaa: Kaustinen Folk Music Festival kahdesti, Lestijärven Muikkumarkkinat, Keski-Pohjanmaan 4H-piirin toimintapäivä Ullavassa, Perhon Elonkorjuujuhlat). Näiden tapahtumien yhteydessä järjestettiin haastatteluita ja kyselyitä. Haastatteluilla ja kyselyillä selvitettiin erikäisten ihmisten näkemyksiä siitä, miten alueemme ihmiset kokevat tulevaisuuden näkymät toiminta-alueellamme, ja millainen on unelmien kotikylä. Lisäksi kesällä 2011 kiersimme alueemme jokaisessa seitsemässä kunnassa Maaseutuverkoston järjestämän LandePaku-auton avulla. Vastauksia näistä kesätapahtumista ja LandePaku-pysäkeillä tehdyistä kyselyistä saatiin yhteensä 764 kpl.

Nuorten ideakilpailulla haastettiin vielä keväällä 2012 alueemme pohtimaan alueemme elinkeinoelämää, yrittäjyyttä, työllistymistä, hyvinvointia ja nuorten omaa elämää. Ideakilpailu järjestettiin yhteistyössä Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n kanssa, ja se poiki kuusikymmentä ideaa, joista saatiin esille nuorten näkemyksiä ja kokemuksia alueestamme ja sen tulevaisuudesta nuorten silmin. Lisäksi on järjestetty lukuisia avoimia keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia nykyisen ja uuden toiminta-alueen kunnissa ja kylillä. Lausunto on pyydetty alueen jokaiselta kunnalta, elinkeino-yhtiöltä ja yrityspalvelupisteeltä. Maakunnallisten oppilaitosten, yhdistysten ja yhteisöjen tarpeita, haasteita ja ajankohtaiskatsauksia on kerätty vuoden 2012 aikana jalkautumalla näiden toimijoiden pariin ja osallistumalla mm. maakuntaliiton järjestämiin yhteisiin työryhmiin ja kuulemistilaisuuksiin, jotka liittyvät tulevan ohjelmakauden valmistelutyöhön.

Tiivistä yhteistyötä ja keskusteluja on käyty myös ELY-keskuksen kanssa siitä, mihin suuntaan paikallisen maaseudun kehittämisen strategia-prosessia on syytä viedä ELY-keskuksen näkökulmasta.

AKTIVOINTI-TILAISUUDET SYKSY 2013 / KEVÄT 2014

Vanha alue:
35 kpl tilaisuuksia, joihin osallistui 997 henkilöä

Halsua 75
Kaustinen 306
Lestijärvi 53
Toholampi 96
Perho 209
Veteli 122
Ullava 136

Uusi alue:
25 kpl tilaisuuksia, joihin osallistui 379 henkilöä

Kälviä 202
Lohtaja 177

7. TOIMINTA- JA OPPIMISSUUNNITELMA, HALLINTO JA SEURANTA

7.1 Toimintasuunnitelma

Pirityiset ry:n strategiaa toteutetaan ohjelmakauden 2007-2013 hyväksi havaittuja toimintamalleja edelleen jalostaen. Toiminnan ydintehtävät ovat aktivointi, neuvonta, verkostojen luominen ja rahoittaminen. Leader-ryhmän hallitus tekee hankkeiden rahoituspäätökset, osallistuu aktiivisesti Pirityisten toimintaan ja välittää tietoa omille verkostoilleen. Hallituksen käyttöön laaditaan hallituksen työkalupakki Laatukäsikirjaa hyödyntäen.

Hankkeisiin on jatkuva haku, mutta tarpeen vaatiessa voidaan ottaa käyttöön erillisiä hakuaikoja. Hankkeet käsitellään Leader-ryhmän hallituksessa noin kahdeksan – kymmenen kertaa vuodessa.

Ohjelmakauden aikana Leader-ryhmä luotsaa erityistä maaseudun kehittäjien matalan kynnyksen verkostoa, yhteistyöryhmää, jonka keskeiset toimijat ovat toimintaryhmän henkilöstö mukaan lukien hallituksen jäsenet sekä alueen aktiiviset hanketoimijat ja sidosryhmät. Leader-ryhmä toimii tämän verkoston kokoavana voimana.

7.2. Oppimissuunnitelma

Uuden strategian ja ohjelmakauden myötä monet opitut toimintamallit muuttuvat. Ohjelmakauden alussa onkin paljon uuden oppimista ja omaksumista sekä opitun tiedottamista ja opettamista alueen hanketoimijoille.

Henkilöstö

- Leader-ryhmille suunnatut koulutukset (MMM, Mavi, Maaseutuverkostoyksikkö)
- Järjestää koulutuksia muiden toimintaryhmien ja Ely-keskuksen kanssa tarpeen mukaan
- Oppimistarpeita selvitetään kehityskeskusteluissa

Hallitus

- Osallistuu valtakunnallisiin ja paikallisiin koulutuksiin
- Hallituksen työkalupakki pidetään ajan tasalla, sisältää tietoa Leader-toiminnasta, Pirityisistä ja hankkeista
- Järjestetään yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa hallitukselle, paikallisille tilitoimistoille ja muille sidosryhmille koulutusta uuden ohjelmakauden alussa

Toimijat

- Osaamisen päivittäminen
- Koulutuksia ja info-tilaisuuksia
- Ajankohtainen ja kiinnostava Leader-toiminnasta kertova materiaali (julkaisut, esitteet, some)
- Kytetään paikalliset mediat yhteistyössä kertomaan toimijoille uuden ohjelmakauden haasteista

7.3. Seuranta

Ohjelmakauden aikana tarkastellaan vuosittain rahoituksen kiinnostavuutta, toteutuneiden ja käynnissä olevien kehittämistoimenpiteiden vaikuttavuutta sekä arvioidaan ohjelman tavoitteiden toteutumista. Tätä työtä tekevät paitsi toimintaryhmän työntekijät ja hallitus, myös kiinteänä yhteistyökumppanina toimiva alueemme maaseudun kehittäjien verkosto.

Hallituksen kokoonpano 03.04.2014 lähtien

Esko Ahonen pj. (2014–15)

Lestijärvi, Lestijärven kunnanjohtaja

Julkinen taho, varsinainen

Pentti Untinen (2012–15)

Lestijärven kunnanvaltuutettu / kunnanhallitus

Kauko Koskela (2013–14)

Veteli, kunnanhallituksen jäsen

Marjo Lindholm (2014–15)

Kokkola, Kosek, projektipäällikkö

Mikko Hänninen (2013–14)

Perho, Kase yritysneuvoja

Yhdistykset, varsinainen

Sari Pajakoski (2009–14)

Toholampi, 4H-neuvoja

Kristiina Pynssi (2010–15)

Veteli, Tunkkarin Tuulet ry, MTK, mv

Mauri Koivusalo (2012–15)

Kaustinen, Yrittäjä, Salonkylän ns pj

Helinä Wiik (2014–15)

Kokkola, Silta ry, hallituksen jäsen

Maaseudun yksittäiset asukkaat, varsinainen

Lassi Mäkelä (2009–14) Lestijärvi, opettaja

Krista Järvelä (2012–15) Kaustinen, palveluneuvoja

Jussi Karhulahti (2014–15) Halsua, maaseutuasiamies

Emmi Petroff (2014–15) Kokkolan Ullava, lähihoitaja

Sari Puutio vrpj. (2014–15)

Kokkola, konsultoiva erityisopettaja

Julkinen taho, varajäsen

Leena Koivisto (2013–14),

Lestijärvi, opettaja

Johanna Järvelä (2014–15)

Veteli, kunnanhallituksen jäsen

Arto Alpia (2014–15),

Kaustinen, kunnanjohtaja

Terhi Elamaa (2014–15)

Toholampi, perhepäivähoidonjohtaja

Yhdistykset, vara

Kari Kauppinen (2014–15)

Halsua, KEPLI liikunnan edustaja/eläkeläine

Olavi Lassila (2014–15)

Perho, MTK, mv

Pentti Heikkinen (2012–15)

Kaustinen, Salonkylän ns hallitus

Mari Harmaala (2014–15)

Kokkolan Kälviä, yrittäjä

Maaseudun yksittäiset asukkaat, vara

Maija Koskela (2014–15) Toholampi, kauppias

Riina Varila (2013–14) Kaustinen, 4H-neuvoja

Jenni Kentala (2014–15) Halsua, vesitalousbiologi

Anne Jussila (2014–15) Kokkolan Lohtaja, maatalousyrittäjä

Vuosittainen tiedotussuunnitelma

Sisäinen tiedottaminen: Yhdistyksen työntekijät, hallitus, työryhmät, talkoolaiset				
Ulkoinen tiedottaminen: Yhteistyötahot, asiasta kiinnostuneet kansalaiset, päättäjät, hankehakijat, KASE ja KOSEK, kunnat ja kaupunki				
Kenelle	Miten	Milloin	Kuka	Mitä
Työntekijöille	kasvotusten, sähköpostilla, puhelimitse, työntekijäpalaverit, kirjallisesti	tarvittaessa, yhdistyksen kokousten jälkeen	hallitus toiminnanjohtaja	ajankohtaiset asiat
Hallitukselle	sähköisesti intrassa, somessa	Tarvittaessa ennen kokousta	toiminnanjohtaja	ajankohtaiset asiat ministeriön postista, Mavin asioiden tiedottaminen
Yhteistyötahoille	kasvotusten, sähköpostilla, puhelimitse, some	Tarvittaessa	toiminnanjohtaja hankekoordinaattori	ajankohtaiset asiat hankehaut
Kyläläisille	lehdissä, radiossa somessa, kotisivuilla	80 artikkelia / vuosi tapaamiset	toiminnanjohtaja hankevetäjät	uudesta ohjelmakaudesta rahoista, hankkeista
Tiedotusvälineille	lehdistötiedotteet sähköposti, tapaamiset kasvokkain	tarvittaessa kuukausittain	toiminnanjohtaja hankekoordinaattori hankevetäjät	Ajankohtaiset uutiset hankepäättökset teemakohtaiset asiat
Kunnille	sähköposti, Info-tilaisuudet	Tarvittaessa	toiminnanjohtaja hankekoordinaattori	ajankohtaiset asiat
Hankehakijoille	Kasvotusten, sähköpostilla, puhelimitse, video-neuvottelut	Tarvittaessa	Toiminnanjohtaja hankekoordinaattori	ajankohtaiset asiat
Miten tiedotetaan: henkilökohtaiset tapaamiset, suunnittelu- ja työkokoukset, lehti-ilmoitukset, esitteet, ilmoitustaulut, kirjastot, sähköposti, internet, intra, yhteistyöverkosto, tiedotustilaisuudet, paikallismediat (lehdet, radio, TV), raportit, toimintakertomukset ja julkaisut, alustukset, esitelmät, artikkelit, näyttelyt, tapahtumat, messut, loppuraportit, käyntikortit, tiedotteet, puffit, videot, mainoslahjat				

8. RAHOITUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2014 – 2020

Pirityiset ry:n paikallisen maaseudun kehittämisstrategian 2014–2020 kokonaisrahoitus on 8 506 050,00 euroa. Kuntarahan osuus on 1 105 786,50 euroa (20 % kokonaisrahoituksesta), ja yksityisrahoituksen osuus 2 977 117,50 euroa (35 % kokonaisrahoituksesta sisältäen luontoissuoritukset. Luontoissuoritukset ovat yhteisöjen hanketoteutuksissa tekemää talkootyötä). Hallintoon (nykyinen toimintaraha-hanke) käytetään korkeintaan 25 % kokonaisrahoituksesta.

Kokonais-rahoitus	%	€/vuosi	€/7 vuotta
Julkinen tuki yht.	65,00 %	789 847,50 €	5 528 932,50 €
EU+valtio	80,00 %	631 878,00 €	4 423 146,00 €
kunnat	20,00 %	157 969,50€	1 105 786,50 €
Yksityinen rahoitus	35,00 %	425 302,50 €	2 977 117,50 €
Yhteensä	100,00 %	1 215 150,00 €	8 506 050,00 €

 Esko Ahonen
 Pirityiset ry
 Hallituksen puheenjohtaja

 Pirjo Palosaari-Penttilä
 Pirityiset ry
 Toiminnanjohtaja

Toimintaraha on 25% julkisesta tuesta = 197 461,88

		€/vuosi	€/7 vuotta
EU	42 %	82933,99	580537,9125
Valtio	38 %	75035,51	525248,5875
Kunnat	20 %	39492,38	276446,625
Yhteensä	100 %	197461,88	1382233,125

		€/vuosi	€/7 vuotta
Hallinto	10 %	19746,19	138223,3125
Aktivointi	90 %	177715,69	1244009,813
Yhteensä	100 %	197461,88	1382233,125

Lähteet:

Tilastokeskus, Kaustisen seutukunta ja Kokkola tilastoina
 Juha Laukkonen: Pirityiset ry:n laadullinen väliarviointi, 2012
 Pirityiset ry: Kylä maailmassa –kehittämisohjelma 2007 – 2013
 Keski-Pohjanmaan liitto: Keski-Pohjanmaan
 Maakuntasuunnitelma 2030, maakuntaohjelma 2011 – 2014,
 Keski-Pohjanmaan hyvinvointistrategia 2015
 Pohjanmaan ELY-keskus: Keski-Pohjanmaan alueellinen
 maaseutustrategia 2014 – 2020 (luonnos)

Liitteet:

Kokkolan kaupungin päätös
 Kaustisen seutukunnan päätös
 Pohjanmaan ELY-keskuksen ohjeellinen yhteistyösopimus, 2014
 Kokkola/Aktion yhteistyösopimus
 Yhteistyösopimus, Kokkola yliopistokeskus Chydenius
 Yhteistyösopimus, Centria Ammattikorkeakoulu Oy
 Yhteistyösopimus, Ketek Oy
 Yhteistyösopimus, Koulutusyhtymä / KPEDU
 Yhteistyösopimus, Kansanmusiikki-instituutti ry
 Yhteistyösopimus, Maaseudun sivistysliitto
 Yhteistyösopimus, Kuudestaan, Aisapari
 Säännöt